

Bir Orkestra Şefi: "Kaymakam Güenalp Varol"

Mehmet KEMİKSİZ

Bestekâr, Solist

Güenalp Varol (1984/1987) Çarşamba Kaymakamı

Bir hikâye ile başlamak istiyorum yazıma;

Sabahın erken vaktinde sahilde yürüyerek güneşin doğuşuna şahitlik etmek isteyen adam, uzaktan bir çocuğun, yere eğilip aldığı bir şeyleri denize attığını fark eder. Yaklaştığında ise bunların denizyıldızı olduğunu görür ve konuşmaya başlar çocukla:

-Evladım sabahın bu erken vaktinde ne işin var burada?

Çocuk bir an duraklar. Bakar adamın yüzüne...

Sonra tekrar eğilip çabuk çabuk işine devam ederken, bir yandan da cevap verir adama:

-Amca, güneş yükseldi mi sular çekiliyor, eğer bunları suya atmazsam hepsi ölecek!

Adam şaşırır, biraz düşünür ve devam eder:

-“Evladım bu sahil çok uzun, hangi birine yetiyeceksin, ne değişir senin atacağın birkaç denizyıldızı ile binlercesi ölüyor...” der.

Çocuk adamın gözlerine derin derin bakar, hızlıca eğilir ve yerden bir denizyıldızı daha alıp denize fırlatır.

-“Bak amca bunun için hayat değışti...”

Çarşamba'nın Sekiz Köşe Kasketli Köylülerinin Çocuklarına Kaymakam'dan Meşk

Biri kırk yıl düşünse ya da rüyasında görüp anlatsa, kimseciklerin inamayacağı şeyler oluyordu 1984-1987 yılları arasında Karadeniz'in şirin ilçesi Çarşamba'da...

O yıllar vatandaşın “Devlet” deyince anladığı, asık yüzlü, solgun benizli, soğuk yüzlü, buyurgan ve tavizsiz bir yapıydı. Hele köylülerin şehre gelip bir daire amiri, bir memur ile muhatap olmasının bile yazılı olmayan şartları vardı. Özellikle köylü kesimi devletle işinin olmamasına ve resmi dairelerden uzak kalmaya özen gösterirdi. Çünkü nüfusta, tapuda, askerlik şubesinde bir işini halletmek büyük meseleydi. Bir Kaymakamın adının bir okuldaki öğrencilere bir şey öğretmek için geçmesi şaşkınlık verecek bir işti.

Onun için Babam, Devleti anlatırken, o asık suratlı, soğuk yüzlü, cabbar şeyden mümkünse uzak durmalı diyerek sözlerine başladılar. Bizim kulağımızda olan da buydu.

Geldiğinin ikinci yılının ortaları olmalı, bir duyum dolaşılıyor Çarşamba İmam-Hatip lisesi Öğrencilerinin arasında.

Şâyia şudur ki;

“Bir kaymakam gelmiş Çarşamba'ya... Okul müdürüne talimat

vermiş: Okulda güzel sesli çocukları tespit edip bir araya getirin, onlara ilahiler öğretilecek...”

Öğrenciler bunun bizzat Kaymakam tarafından olabileceğini zaten düşünmüyorlar, ama seçimler nasıl yapılacak, kimler alınacak, en son soru da: “Kim öğretecek?”

Kaymakam Okulda Ders Verirmiydi?

Yukarıdaki tarihlere dikkat edilirse durumun ciddiyeti ve riski daha iyi anlaşılacaktır.

Evet, günler geçtikçe olayın iç hatları da netleşiyordu.

Çok titizce bir seçim yapılıyordu. Biraz serseriliği, biraz dik başlılığı, biraz aykırılığı, bulunanlar “bizi mahcup eder” saiki ile uzak tutuluyordu gelişmelerden.

Bir hafta içinde, öğretmenlerin de sınıf içi referansları ile belirli kişiler mülakata alınıyor ve ekip toparlanıyordu. Nihayet 40 kişi kadar bir öğrenci grubu seçilerek tespit edilmişti.

Seçilenlerin forsları fena halde yüksek... Belli ki kendilerine tazyikli bir tembih de var, meseleyi hiç mi hiç açık etmiyorlar.

Benim de içim içimi yiyip tüketiyordu her gün, seçilenlerden bazılarını tanıyordum ve bilgi almaya çalışıyordum.

Beni seçmezlerdi elbette. Yaramaz, haylaz, tembel, aykırı lafı sözü esirgemeyen, talebe kavgalarında gözünü budaktan sakınmadan kendisi ile hiç ilgisi olmayan olaylara hemen- cecik özne olan biri, her an sıkıntı çıkarma potansiyeli var. Kendilerince haklılardı belki de...

İlçenin sorumlu yetkili en yüksek amiri direkt olarak çocuklarla muhatap olup iki saat geçirecekti her hafta... Riskli bir durum; ya çıkıp çocuğun biri okuldaki olumsuz bir olayı deşifre etse... Kimse zor durumda kalmak ve risk almak istemez değil mi?

Bu süreç, doğal olarak okul idaresince ve öğretmenlerce, nezih ve özel bir ortamda benim yer almamam konusunda önemli bir sorun ve gerekçeydi ki; zaten ben mülakata dahi çağrılmamıştım.

Çarşamba'dan bir "KAYMAKAM " geldi ve geçti; Merhum Günalp Varol

Uzun boylu, başı, yüzü ve gözleri, konuşurken ayrı ayrı bir şeyler anlatan, jest ve mimikleri olgun, seçilmiş cümlelerle hitap eden, gözlerinin içi parlak ve her zaman biraz hüzünlü görünen, yanında bir şey okunduğu zaman gözlerinin çukurlarında adeta akacak kadar yaş her daim hazır bekleyen, hisli bir adam.

Her gördüğümde mutlaka traşlı, temiz ve boyalı ayakkabıları, yakınına varıldığında hissedilecek kadar güzel kokan, her daim şık, üzerindeki kıyafetleri güzel taşıyan, dikkatli ve temkinli bakan, konuşanı ve okuyanı iyi dinleyen bir musiki-şinas...

Ayrıca göz ucu ile olup biteni süzen, takip eden, daima ceketini iki eli ile bir birine kavuşturup ortaokul ve lise öğrencisi olarak bizim yanımızda bile daima önü kapalı olmaya dikkat eden, nazik, hassas yapılı, kibarlığı ilk gördüğünüzde gözünüzden kaç-

mayacak kadar özenli ve rikkat sahibi dost canlısı bir beyefendi idi.

O nezaket yüklü Bey, sihirli sesi ile kırlangıç yavruları kadar korumasız, saf ve berrak gözlü körpeçik çocukların kulaklarından gönüllerine dokundu ve bir yol açtı.

O sihirli dokunuştur ki, Çarşamba'nın o döneminin güzel sesli, kabiliyetli çocuklarının umutları ile birlikte sedalarını feleklerle yükseltti: *"Kaymakam Günalp Varol Hoca"*

Ve okulda Meşk Başladı

Birinci dönemin ortalarıydı. Kaymakam Bey, markasını tam hatırlamadığım siyah bir araba ile okula geliyordu Çarşamba günleri.

O zamanlar "meşk etmek" tabirini bilmiyordum. Söz şöyle başlıyordu: "Kaymakam ilahi öğretmeye geliyor." Çalışma başlamış ve birkaç hafta da geçmişti. Lakin ben yoktum bu özel grubun içinde.

"Benim burada olmam lazımdı" deyip bunu dert edinmiştim kendime. Her hafta Kaymakam'ın gelişini uzaktan izliyordum.

Karşılama Seremonisi

O geldiğinde okul yaklaşık yarım saat önce dağılmış oluyordu. Koro ya iştirak etmeyen tüm öğrenciler okuldan, bahçeden uzaklaştırılıyordu. Koridorlar temizleniyor, paspaslar çekiliyor, herkes kılığına kıyafetine çekidüzen veriyor, öğretmenler kapılara iniyor, idareciler etrafı kolaçan ediyor Kaymakam'ın geçeceği bütün güzergâhlarda öğretmenler idareciler bulunuyordu. Etraftan kuş uçurtulmuyor, göze takılacak bir aksi durum varsa gideriliyor, büyük bir hazırlık yapılıyordu.

Sınıfa Kaymakam gelmezden evvel yoklama alındığını ve ders boyun-

ca mutlaka bir öğretmenin ayakta beklediği bilgisini de alıyordum arkadaşlardan.

Sarıcalı Mahalle Mezarlığı yanından makam arabası görünüyör, okulun taşlı yoluna araç girince, müdür ve idarecilerden bazıları çift düğme kapalı bekliyorlar. Araba okulun giriş kapısına kadar yanaşıp kapısı açılıyor, Kaymakam Bey iner inmez ceket düğmesini kapatıyor ve hafifçe bir kafa selamı veriyor, tokalaşıp merdivenlere doğru yöneliyordu.

Ahenkle çıkıyor merdivenleri, o sırada bir şeyler soruyor okul müdürüne. Ben takip etmekteyim dikkatlice; lakin birinci katın merdiven virajı dönülünce gözden kayboluyor ve okulun kapısı kapanıyordu.

Bense bir kere daha "tam da bana göre olduğu"nu düşündüğüm bir şeyi yine yitirmenin hüznü ile oturup bekliyorum o duvarın dibine. Kendimi yakıştıramadığımdan değil; beni bir türlü yakıştırmayanların iradesi ile o hazlı ortamın içerideki ahengin bendeki ağırlığının, yangını ile bekliyorum. Tâ ki, çalışma bitip öğrenciler dağılana kadar.

Dağılma Vakti

Bir hareketlenme var; belli ki, Kaymakam Bey dersi bitirmiş... Şoför arabayı çalıştırmış, idareciler ve öğretmenler, uğurlamak için kapıya çıkıyorlar.

Evet, o gidecek bir hafta bu yangın devam edecek. Şimdi sıra ben de... İçeriden çıkan arkadaşlardan iyi tanıdığım dost olduğum ve hala dostluğum devam eden, evi uzakta olanlarla, evine gidene kadar ona eşlik ediyorum. (Okul ile benim kaldığım ev aynı mahalledeydi. Evi uzak olanlarla bazen 40 dakikalık bir yolu gidip geri geliyorum) Her geri dönüşte de ahdimi tazeleyip;

“Ben bir gün bu sınıfa gireceğim” diye karar veriyorum. Ama nasıl?

Perşembe günleri sabah erkenden okula gidip, bir önceki akşam Kaymakamla ders yapılan sınıfa giderek tahtada neler yazıyor diye kontrol ediyor ve hayran hayran izliyordum.

İşte “o bir gün” Gelmişti

O Çarşamba, çok erken geldim okula. İçimde kıpır kıpır heyecan vardı. Sessizdim, düşünüyordum. Hiçbir dersi hatırlamadan o gün geçecekti. Öğretmen sınıfa girer ayağa kalkarım. Çıkarken yine ayağa kalkarım tüm faaliyetim bundan ibaretti.

Söz konusu sınıf, okulun ikinci katında bulunuyordu. Merdivenleri çıkınca ilk oda müdür yardımcısı odası, yanındaki de musiki meşki yapılan derslikti.

Kendimce keşif yapıyordum nasıl girebilirim diye. Sınıflar boşaltılıyor, katlarda görevli öğretmenler, idareciler ve hizmetliler var... Çarşamba günleri son saat rehberlik dersi olurdu. Benim sınıfım 3. kattaydı. Planlarımdan biri 2. katın tuvaletine saklanmaktı. Lakin görmüştüm; daha önceden hizmetli, o katın tuvaletlerini bir bir yıkayarak temizliyordu saklanmam mümkün değildi. Ama ancak bu bölgede bir yere gizlenebilirdim.

Zil çalar çalmaz ikinci kata indim, tuvaletleri dikkatlice inceledim, hemen girişte küçük bir bölme vardı, içinde soba yakma malzemeleri gazyağı, küçük çıra parçaları, kullanılmayan paspaslar ve temizlik malzemeleri vardı. Hınca hınç bu malzemelerle dolu küçücük odanın kapısı ancak benim sürtünerek geçebileceğim kadar açılıyordu. Zorladım biraz sıkışarak girdim artık beklemedeydim, sadece sesleri duyuyordum.

Müdür Baş Muavini “katları boşalt!” diye bağırdı.

Ardından hizmetliye “İrfan! Paspas” dedi. *“Eyvah! Şimdi buradan paspas alırsa...”* dedim içimden. Artık kaçacak yerim de yoktu. Neyse ki İrfan Abi hortumla tuvaletleri yıkadı. Sonra paspası alıp sınıfa gitti. Paspaslayıp yine lavabolar kapısının arkasına yasladı ve çıktı. İlk büyük tehlikeyi atlatmıştım.

Sınıfta yoklama alınıyor, bir yanda malum uyarılar yapılıyor; “kravatını düzelt, gömleğini düzelt...” Bütün sesleri duyuyordum lakin nasıl bir akıbet beni bekliyordu bunun heyecanı ile titriyordum.

Planım şu; Kaymakam katın merdivenlerine kadar gelince hazırlanıp, sınıf kapısına doğru yönelince de bulunduğum yerden hızlıca çıkıp geç kalmış bir öğrenci edasıyla mümkünse önünden, değilse hemen aynı anda sınıfa geçebilmek.

Ardında kalırsam hemen beni biri geri çeker ve iş duman olurdu. Onun için de en küçük strateji hatası hüsrana demektir benim için...

Kaymakam Güven Veriyordu

Babacan görünümü vardı. Kötü bir akıbet de olsa, o sırada, ben kendi-

mi okul idarecilerine değil ama Kaymakam Bey'e daha kolay anlatırım diye düşünüyordum.

Beklenen ses geldi; “Kaymakam geliyor!”

Ama okula girişini mi söylüyorlar, yoksa merdivenlerde mi? Orasını anlayamadım. Bunun için tek veri vardı zihnimde. Okul girişinde adım atışını ve parlak boyalı ayakkabıları ile ahenkli yürüyüşünü en az beş sefer izlemiştim. Şimdi o kişinin adımlarına ait sesi takip ve tahmin etmek zorundaydım.

Yarım kat daha çıkıldı, ben hazırlandım, ikinci katın düz zeminine gelindiği artık aşikârdı, adım sesleri kuvvetlenmişti ve kimse konuşmuyordu. Bir melodi mırıltısı işitiyordum sanki. İki sağlam adım duyunca artık Kaymakam'ın sınıfa doğru yönelmekte olduğunu anladım ve bir hızla çıktım lavaboların bulunduğu bölümün kapısından.

Herkesin dikkati Kaymakam üzerine yoğunlaşmış, herkes onu göz ucu ile takip ediyor, bir kısmı da açık olan sınıfın içine dikkat kesiliyordu ki; iki hızlı hamle ile sınıf kapısından o geçmeden adeta ona sürtünerek, sınıfa attım kendimi. Bir an durup benim geçmemi bekledi tüm idareciler öğretmenler de durdu mecburen. Kimse de sesini çıkartamadı.

Bu durum Kaymakam için, geç kalan bir öğrencinin sınıfa yetişme telaşı içinde koşturmasından ibaretti. Ancak idarecilerin ve hocaların gözünde durum farklıydı. Bu kaçak durumun sorumlusu kim diye bakıyordu herkes birbirine.

Bütün derdim o sınıfa girmek olduğu için nereye oturacağım konusunu planlamamıştım. Ortada kalakaldım bir kaç saniye... Ama neyse ben sınıfa girdim ya, yerde de otursam mesele değildi artık. Nasıl olsa ilişirim bir köşeye...

En arkaya geçtim, büyük sınıftaki uzun boyluların arasında bir yere eğreti olarak yerleştim. Oraya ait olmadığım hemen belli oluyordu.

“Meşk Hocam” Kaymakam Günalp Varol ile İlk Kez Sınıftayım

Tek odak noktası Kaymakamdı artık.

“Hocamız”, öğretmen masasına doğru yöneldi. Dudaklarını ısıklı çalar gibi büzmüş tam ısıklı gibi değil ama şöyle hafifçe duyulacak kadar bir ısıklı ile kısa bir melodi gibi yaptı. Öğretmen masasına yanını yasladı. Yarı oturur yarı dayanır gibi... Ve sınıfa derince bir baktı, hala melodi duyuluyordu.

Çok sonraları anladım ki birazdan okunacak eser için uygun bir akort bulmaya çalışıyor ya da bulduysa unutmamak için melodi mırıldanıyordu.

Sonra gömlek cebinden birkaç küçük kâğıt çıkardı, üzerinde kalın dolma kalem yazısı ile yazılar vardı, onlara baktı.

En arkada olsam da bütün dikkatle her ayrıntıyı kaydediyordum hafızama.

Yavaş yavaş konuşmaya başladı. Ben kilitlenmişim artık o yumuşak edalı simaya.

Sadettin Kaynak'ın Rast Tevşihini geçmişlerdi birkaç haftadır. Ben de arkadaşlarımdan biliyordum... Onun sözlerini buldu notların arasından. Biraz mırıldandı, akordu verdi makam dizisinde birkaç sesle gezindi ve (şimdiki bilgime dayanarak) sonrada:

- “Hadi buyurun! “ dedi ve elini kaldırdı.

İlk Meşk

*“Doğmazdı kalbe iman inmezdi
arza Kur’an*

*Meçhul olurdu esma Levlake ya
Muhammed”*

Ali Ulvi Kurucu sözleriydi bunlar... Koro okumaya başladı, kendisi de okuyor tabii, ben de okuyorum. Kırk öğrencinin sesinden daha gür ve parlak bir sesi var, düzgün ahenk- li edalı ve revnaklı. Özellikle mısra başlarında koronun bir kısmı tere- dütlü davranıyor, ses iyice zayıflıyor. O zaman Kaymakamı daha net duyuyorum.

İki kez tekrar ettirdi. Her ikisinde de eserin tamamını bir solist gibi okudu. 40 kişinin sesini o parlak ses adeta viyolonsel gibi toparlayıp sü- rüklüyordu.

Bende eksiksiz eşlik ediyordum, ko- ronun zayı olduğu yerlerde ise onun sesi daha baskın ama benim sesim de hissedilir derecede ona eşlik edi- yordu. Birkaç kez benim olduğum yöne doğru baktı ama eseri okuma gailisi ile dikkat kesilmemişti Sonra başka taraflara yöneldi bakışları.

İlk Göz Teması

Onu çok net duyuyordum, en arka- dan eşlik ediyordum. Bir ara göz göze geldik ama ben dikkat çekmemek için hemen önüme eğdim başımı.

Bir kere okudu. Ardından bir kere daha, sonra üçüncüyü de...

Bilenler hatırlarlar; bu eserin hem başında hem ikinci dürtlüğün başın- da “Levlake ya Muhammed” tam bir oktav üstten solo serbest bir bölüm olarak okunur, sonra koro icraya başlar.

Şimdi serbest bölümü çalışıyorduk. Birkaç kez tekrar etti, sonra ikili, üçlü, dürtlü, gruplar halinde tekrar

ettirdi. Burası biraz sıkıntılıydı çün- kü sesin müsait olması lazım, dik perdelere ve melodiye kaçırılmadan yürümek lazımdı. Yine dürtlü grup içinde ben de yer aldım. Dikkatlice baktı yine göz göze geldik ama çalış- maya devam ettik. İçimde bir ümit oldu beni fark ettiğine dair...

Bu ders fark ettirmeliydim kendimi, yoksa bir daha o sınıfa girme şansım yoktu.

Eseri nihayet topluca okuttu ve ça- lışmaya cebinden çıkardığı başka bir eser ile devam etmek üzere sözleri- ni yine o düzgün el yazısı ile tahtaya yazdı.

Eser yine rast makamındaydı ve Arapça güfteli bir eserd, bestesi Sa- dettin Kaynak'a ait...

*“Fe saddaknake ya hayral bera,Ya
Rasulallah*

*Ala ma citena hakkın ileyne ,Ya Ra-
sulallah ...”*

Eser “es” ile başlıyordu, birkaç kez tekrar etti. “Benim sesimi de du- yarak mırıldanın.” dedi. Okumaya başladı. Başlangıçtaki aksayan yer- de sürekli sıkıntı çıkıyordu. Tam rit- miyle esere girilemiyor, o tekrarlara devam ediyordu.

Tekrar sayısı arttıkça kulak uçları ve yanakları kızarmaya başlıyor, yüzün- de bir gerginlik ifadesi oluşuyordu.

Meşklerde usul o dur ki; ilk, en ça- buk ve doğru kavrayanlardan baş- lamak üzere öğrencilere tekrar et- tirilir ki, tüm talebelerin kavraması çabuklaşsın.

“Kimler okuyabilir?” dedi. Sınıftan dört el kalktı; biri de ben!

Üç kişiye okuttu, hatalı yerlerini dü- zeltip tekrar ettirdi. Kendisi okudu derken, sıra bana gelmişti. Eli ile işaret etti, okumaya başladım. Me- lodi bitti, tekrar oku dedi. Ama dü-

zeltmedi hiçbir yerini, üçüncü kez okuttu.

Ve İlk Diyalog...

“Seni hiç görmedim mi, fark etmedim mi?” dedi. Ben sessiz kaldım. *“Dersin başında da birkaç kez kulak verdim, -eli ile bir hayretli ifade ile-nasıl gözden kaçmış, nasıl hiç okutmamışım”* dedi.

“Yoksa yeni mi geldin?” dedi.

Sadece kafa sallayıp önüme baktım sesli bir cevap veremedim.

Hemen ikinci soru geldi: *“Sürekli devam edecek misin?”* diye.

“Kabul ederseniz, evet.” diyebildim.

Öyle ya, yeni gelen birinin, sesine sedasına bakılacaktı.

Öğrendiğimiz yeri *“tekrar oku”* dedi. Dinledi, *“bir daha oku”* dedi.

Okuma bitince; *“Senin boyun orada küçük kalmış, şöyle önlere gel bakalım.”* dedi

Bir Söz İle Hayat Değişmişti Benim İçin...

Tıpkı yazımın başındaki hikâyenin kahramanı olan çocuğun denize en son attığı denizyıldızı gibi...

Legal hale gelmiştim sanki. Bir saniye öncesi ile sonrası arasında dünyalar kadar fark vardı. Derslere katılmayı garantilemiştim.

Ayakta bekleyen öğretmene *“Delikanlıyı listeye ilave edelim”* dedi Kaymakam. O an, öğretmenin yüz ifadesini görmeliydiniz... Bin parçaya bölünmüş ayna gibiydi ve her parçası başka bir şey ifade diyordu.

Ardından hüküm cümlesi geldi:

“Bu çalışmayı sakın ihmal etme!”

Cevap da gecikmedi benden *“Peki efendim.”*

Çok harika hissediyordum kendimi, hayat benim için değişmişti.

Kaymakam’lı Kandiller

Okuldaki çalışmalara katılan yaklaşık 40 kişi kaymakam tarafından solo okuyucular da dâhil, paylaştırılıp taksim edilirdi. Mevlit, Kuran ve koro elemanları olarak üçe bölünürdü. Bu üç grup kandil geceleri merkezi camilere götürülür ve kandil merasimleri büyük halk kitleleri tarafından da izlenerek icra ettirilirdi.

Bu grupların birinde Kaymakam bizzat kendisi bulunur, diğerlerinde ise okuldan bu işe yatkın ve derslerde sınıfta bulunan hocaları görevlendirirdi.

Ancak kendisinin başında bulunacağı grup tabii biraz daha iyi seçilmiş okuyuculardan müteşekkil olurdu.

Kış günleriydi, erken saatlerde yatsı namazı eda edilir, Kaymakam bizzat koroyu göz işaretleri ile yerleştirip kendisi de bizzat koronun karşısına geçer icralardan önce ses verir işaret verir, bizzat koroyu yönetirdi.

Okunan Mevlit ve Kuranı büyük bir huşu ile dinlerdi ve bu esnada sürekli başı öndeydi. Sonra, ilahi sırası gelince koroyu şöyle bir süzer herkesin dikkatini toparlar ve yeniden icraya geçilirdi.

Bağdaş kurarak oturur, “koro şefi” gibi ritim verir, sevk ve idare ederdi. Kaymakamın camide olduğunu duyan halk ise akın akın o camiye yönelirdi. O soğuk kış günlerinde insanlar ayakta, dışarılarda dinlerlerdi yapılan merasimleri...

Ona hitap ederken bizler “hocam” diye hitap ederdik o da bu halden oldukça memnuniyet duyardı.

1992 yılında kendisini Şile’de ziyaretimde (son görüşüm) yine “hocam” hitaplarının karşılığında bana gösterdiği nezaket sevecen ve hüsn-i kabul, “hocam” hitabını kendisine çok yakıştırmış ve hocalık yanını da ima muhafaza etmiş olduğunu görmüştüm.

“Hocam” hitabı bende de, onda da bir başka hatıranın –Şile’deki- konusu olmuştu.

Kandil programlarının vazgeçilmezlerinden biri de; Çarşamba’nın eşrafı, varlıklı aileleri ve esnafı kandil merasimi sonrası büyükçe bir lokantayı gündüzünden peyler ve her şeyiyle hazır olarak bekletirdi. Muhtelif camilerde görev almış talebeler, hocalar orada toplanıp yemek ve sohbet faslına başlardı. En önemli konu da; kimin nasıl okuduğu idi. Koronun icralarının kritiği yapılır, Kaymakam kendi düşüncelerini tespitlerini söyler, diğer camilerdeki ekiplerden sorumlu hocalar konuşurlardı ve bizler de dinlerdik.

O yemeklerin çoğunda Kaymakam Günalp Varol muzaffer komutan edası ile bizzat bulunur, o yumuşak konuşma sesi, kaş-göz ve mimikleri ile biraz da eğilerek, muhatabının adeta gözünün içine bakarak, tembihlerde bulunur, motive edici, teşvik edici sözler söylerdi.

Solo okuyan arkadaşlara tebriklerini, takdirlerini yüksek sesle söyler, herkes o arkadaşlara gıpta ile bakardı.

İlk Solo Mevlit

Bu merasimlerin birinde Süleyman Paşa Camiinde Kaymakam Beyin yönettiği koronun içinde bulundum ve solo görevi verdi bana. İlk kez mevlit okuyacaktım.

Aksilik olacak, komşunun hayvanlarının ahıra girmesine yardım eder-

ken bir inek boynuzu darbesi ile sağ kaşım feci derecede açılmış ve beş tane dikiş atılmıştı kandil günü...

Kaşım dikişli ve bandajlı olarak toplanılması için belirlenen yere gittim. Çok sancı vardı ama heyecandan bazen unutuyordum sancıları. "Merhaba Bahrini" okuyacaktım.

Kaymakam "Hocam" bizzat makamında çekip vermişti bu kaydı bana, ezberleyeyim diye. Okuyan Bülbül Hoca namı ile halk arasında bilinen Eskişehirli İsmail Doruk idi. Aksakallı tiz sesli bu zat ilerlemiş yaşına rağmen güçlü bir ses ile bu bahri okur, içinde de Yunus'un sözleri olan

"İsmi sübhan virdin mi var bahçelerde yurdun mu var

Bencileyin derdin mi var garip garip ötme bülbül."

Kasidesini icra ederdi. TV'lerde çok defa dinlemiştim aynı icrayı, ancak benim çalıştığım ve ezberlediğim Kaymakam Beyin kaydını verdiğiydi...

Esasen dört beş yaşlarından itibaren sürekli muhterem pederim, sekiz köşe kasketli, iftiharım ve sebeb-i hayatım, düzgün ağızlı Kemal KEMİKSİZ'den evde de, merasimlerde de çok defa mevlit ve Kuran dinlediğim için kulağım aşına idi bu icralara...

Lakin kandil günü yaşadığım aksilik sebebi ile tizlere doğru yüklenince yara acıyor, adeta dikişler geriliyordu. Kendimi denemiştım gün içinde.

Yapacak başka bir şey yoktu. Bu ilk görevdi, herhangi bir şey onun benden alınmasına sebep olmamalıydı. Gerçi teklif de etti Kaymakam Bey "Çalıştın ama ağrı varsa daha önceden orayı okumuş bir arkadaşına okutalım" diye.

"Okurum efendim" dedim, üstelemedi.

Merasim için tertibat alındı koroyu hilal şeklinde oturttu cemaatin karşısına... Kendisi tam karşıya geçti, bağdaş kurup oturdu ve merasimi başlattı. Kuran okundu, Tevhid Bahri okundu, sıra bana geliyordu.

Ondan işaret bekledim, ilahi okunuyordu. Koro'da da sesimle desteğimi düşünerek sonuna yakın bir yere kadar işaret vermedi.

Sözleri Hacı Bayram-ı Veli'ye ait

"N'oldu bu gönlüm derdün gamında doldu bu gönlüm

Yandı bu gönlüm yanmada derman buldu bu gönlüm"

Uşşak ilahisinin son dönüşünde küçük bir göz göze gelişte işaret etti kürsüyü...

Titreyerek çıktım, biraz ayaklar uyuşmuştu ama duvara tutunarak oturdum kürsüye, zaten ilahi de bitmişti. Taklit ettiğim Bülbül Hoca'nın sesi tizdi ve adeta okuduğumuz sesin oktavından okuyor gibiydi.

Ara bir ses riskli veya münasebetsiz olacak diye direkt oktav sestem *"Yaratılmış"* cümle oldu Şaduman" diye girdim.

Ama girdikten sonra hissettim ki bu ses epeyce yüksek. Önceki talimlerde bundan daha dik perdelerden okumuştum ama yaradaki ağrı ben tizlere çıktıkça acı ile beraber kendisini hissettiriyordu.

Tabii, başladığım sestem gitmek zorundayım. Çünkü melodi ezber melodi. Henüz kendi inisiyatifim ile bir melodi kurmuyorum. Kasidede Bülbül Hoca daha dik seyirler yapıyor, oraları da aynen taklitle okuyuşun sonuna geldim. Zaman zaman Kaymakamın gözlerinin içine bakıyorum ama başı hep önde...

Güzel bir melodi, geçki, bir çıkış olduğunda yönelip kafasını hafif çevirip bakıyor, o anları yakalayıp yüz ifadesinden kendimle ilgili bir yargı çıkarmak istiyorum adeta. Minderdeki güreşçi ile dışarıdan onu sevk ve idare eden antrenör misali...

Birkaç mimiği yakaladım; kafasını sallayarak, iki yanına yukarı doğru adeta kubbeye doğru derin bir nefes aldı, sonra gözünü kapattı ve tekrar başını öne eğdi. Anlaşılan durum iyi gidiyordu, üstelik okuyuşumdan hem memnun hem de duygulanmıştı.

Sona geldiğimde

"Ya habiballah bize imdad kıl

Son nefes didarın ile şad kıl."

Beytinde makam değişiyor ve segâh karara gelmek lazım çünkü koro "Salat-ı Ümmiyye" okuyacak. O geçişi yapınca, bu sefer başını onay kabilinden öne doğru salladı ve koroya doğru yöneldi salavat için.

Bu şekilde ilk “Kaymakamlı Solo” gerçekleşmiş oldu. Bundan sonra da müteaddit defalar huzurunda solo nasip oldu.

Bu kandilin yemek ve kritik sahnesinde ise “Kemiksiz bir sesin var ki Maşallah” demişti. “Biraz tereddüt ettim ilahinin bir oktav yukarısından başladın nasıl bitecek diye ama ter-temiz çıkardın aferin” demişti.

“Kaymakam Günalp Hoca” Nasıl Eser Öğretirdi?

Kaymakam Bey bizlere nerede eğitim aldığı, şahsi müktesebatı hocaları vs. gibi konularda hiç konuşmadı. Zaman zaman Ankara’daki bazı eser meşk edilen yerlerden bahse-derdi, isimleri de hatırımda kalmadı ancak, isimlerden çok; bir eserin nasıl icra edilmesine yönelik açıklamaları konuşmaları, tembihleri çok kıymeti haizdir.

Kaymakam Bey’in musiki ile ilgili birikimini, araştırmalarını sonucu şu şekilde özetleyebilirim:

Güenalp Bey, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi iken, kendisi de Ankara’da Hukuk

Fakültesinde öğrenci olarak bulunan Ahmet HATİPOĞLU ile tanışmış. İkisnin birlikte önce Türkocağı Derneğinde İsmail Baha SÜRELSAN meşkinde bulundukları, ayrıca Ankara’da muhtelif musiki meclislerinde bulundukları bilgisine ulaşıyoruz. Bu musiki arkadaşlıkları Ahmet HATİPOĞLU’nun 1961 yılındaki mezuniyetinden sonra 1962 yılında Güenalp Bey’in mezuniyetine kadar da sürdüğü anlaşılmaktadır. Merhum, bestekâr ve Müzikolog Ahmet HATİPOĞLU 1955’de girdiği Ankara Radyosu’nda ve TRT kurumlarında elli yılı aşkın süre ve koro şefliği solist ve yöneticiliklerde bulunmuştur.

Bu bakımdan Kaymakam Bey’in müzik bilgisi, anlayışı, temeli önemli ve sağlam bir kaynağa dayanır.

Eserin güftesinin ezberlenmesi, icra esnasında koral bir anlayışa dikkati çekmesi, aralardaki akortsuz sesleri derhal tespit edip, durdurup, defalarca akorda getirmek için özel gayretleri çok mühimdir.

Bu özel bir duyum ve kulak varlığının aşikâr göstergesidir. Şüphesiz bunların hepsinin şimdi farkına varıyorum.

Son olarak, eserlerin seçimi ve bir eseri öğretme tekniği bakımından da izlediği yol şuan halen bendenizin eser meşk ederken faydalandığım ve en geçerli bulduğum yoldur.

Kaymakam Günalp Varol’un Çarşamba’da bulunup ders verdiği dönemdeki kişiler, özgüveni yüksek, kendilerini seçilmiş hisseden, toplumda yaptıkları iş ve icra ettikleri sanatla kendilerini doğru ifade edebilen birer birey oldular.

Mesleki bakış açısının dışında da o derse katılanlar için hayat perspektifi ve bakış açısı değişmişti. Güzel bir rol model vardı herkesin önünde. Numune bir insan, hem de Kaymakam...

Benim için girişi zor olsa da hayatımdaki en büyük olay o dönemde böyle bir çalışma içinde yer alabilmemdir.

Erzurum ve Nihayet İstanbul...

1988 yılında lise bitince Erzurum Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ni kazanıp sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ne 3. Sınıfa yatay geçişle intikal ettim. İstanbul’a geldikten sonra işittim ki; Güenalp Bey Şile Kaymakamlığı’na gelmiş. Tezelden ziyaret için plan yaptım.

Şile Ziyareti

Bir Cuma günü erken vakit çıktım ve Şile’ye gittim.

Çok büyük bir heyecanla artık Çarşamba Kaymakamlığı’na girmiş biri olarak korkusuzca Kaymakamlığa girecektim. Babamın ömründe hiç girmedikleri, benim bir sefer çağrılarak girdiğim bir mekândı bu makam. Üstelik Çarşamba değil Şile Kaymakamlığı!

Ama bildiğim ve kararını verdiğim bir şey vardı ki; gidecektim, bir te-

şekkür edip dönecektim hiç meşgul etmeden...

O günlerde fakülte korosunda çalışmalarla katılıyordum. Kaymakam'dan meşk ettiğim bazı eserler de geçiliyordu ve ben de o eserler çok sağladım. Bu da beni son derece mutlu ediyordu.

Babamın "soğuk yüzlü devlet" söylemleri geçiyor bir bir aklımdan...

Binaya girdiğimde "kimi aradınız" sorusu ve heyecanla verdiğim cevap hala aklımdan gitmez.

"Hocamla görüşmek istiyorum..."

"Yanlış geldiniz burası Kaymakamlık ...!"

Sola başımı hafifçe cevirdim. Kalın yazılı bir levha, kenarları yaldızlı bir çerçeve, zemini kırmızı "KAYMAKAM" levhasını gördüm.

Çok yakınmışım meğer derken;

İçerden bir ses geldi. *"Gönder, gönder, Çarşambalıdır o."*

O yumuşak ses tonu hiç değişmemişti ve net olarak yine bana değmişti.

Evet, sınıf kapısından sonra yine imdada yetişmişti Kaymakam Günalp Bey.

Ve artık görevlinin bir şey demesini beklemeden adeta daldım içeriye. Evet, aynı endam aynı incelik ve nezaketle makam masasında değil de masanın önündeki görüşme koltuklarından birinde oturuyordu. Beni görünce kalktı, yine ceketini topladı ve bana doğru geldi.

Uzun endamı ile sarıldı önce, sonra kuvvetlice omuzlarımı sıktı, gözlerimin içine baktı, tekrar sarıldı, elini öpmek için uğraşlarımı her seferinde bağrına basarcasına sarılıp boş çıkardı.

Her sarılışında *"Demek unutmadin beni Çarşamba"* sözünü tekrarlardı.

Göz çukurları zaten her zaman dolu ve akmaya hazır bekler gibi bakan, o hassas ve ince ruhlu adam, heyecanla ve dikkatle yüzüme bakıyor elimi bir eli ile hiç bırakmıyor, çok duygulu anlar yaşıyordu. Ağzımdan çıkacak kelimeleri hasretli bir baba edası ile dinliyordu uzun boyu ile birazda eğilip göz hizamdan benimle konuşuyordu.

"Hocam, sizi ziyarete geldim" diye bildim ancak. O an benim için çok paha biçilmez bir andı.

Seyir defteri geçiyordu bir yandan yaşı akan gözlerimin önünden... 40 kişilik seçilmiş öğrenci grubuna layık görülme, sonra kaçak göçek girerek meşkin dikkati çeken talebeleri arasına girmiş, hocasının gözüne girip iltifatlara mazhar olmuş aferin almış o Saritekkeli köy çocuğu, şimdi işte yine "hocasının" sevgi dolu gözlerinin içini seyreliyordu.

Şefkat ile elini omzuma koydu ve oturduğu yere doğru beni de götürdü. Koltuklar önünde genişçe sehpa var, gazeteler açık belli ki gazetelere bakıyordu ben gelmeden evvel. Gösterdiği yere oturmamı işaret etti lakin kendisi ayakta idi. Ben bekledim sonra, "otur otur" dedi iki kez, ben hala bekliyordum baktı ve "Çarşamba asil yer" dedi.

Masasına yöneldi telsiz telefonu eline aldı yanıma geldi tekrar "otur" dedi kendisi de hemen yanıma oturdu.

Hala gözlerimin içine bakıyor Çarşamba'yı soruyor, okulu soruyor korodan ismini hatırladığı arkadaşları soruyor, verdiğim kısa ve kısık sesli cevapları da dikkatlice dinliyordu.

Musiki işini devam ettirip ettirmediğimi sorunca fakülte korosuna de-

vam ettiğimi söyledim. *"Oh ne güzel olmuş"* dedi.

"Çarşambalılar oraleti çok sever, sen bize oralet getir, ben de orada çok oralet içerdim..." dedi.

Yarım saat kadar sohbet ettik, hiç ayrılmadı yanımdan.

Bu sohbetin ardından, *"Şimdi biz çıkalım ben sana biraz Şile'yi gezdireyim"* dedi.

Sabah erken binmişim otobüse öğleye takriben iki saat vardı ki, şehirturu attık, yolda Şile'yi anlatıyor, tekrar Çarşambayı soruyor. Küçük bir yer zaten Şile, gezinti bitti. Kaldı ki benim için mesele Şile'yi görmek değildi. Kaymakam yanımda şelale gibi konuşuyor, ben de dinliyordum. O büyük bir afiyetti benim için.

Dedi ki: *"Bu gün Cuma, -bir cami söyledi- herkes oraya gelir biz de oraya gideceğiz. Bu gün sen orada bir Sala okuyacaksın, birde Ezan bir de İç Ezan; Şile bir dinlesin bakalım..."*

"Ama önce şu Garnizona gidelim." dedi. Hiç gitmediğim bir yerdi Garnizon. Kapıya yaklaşınca telaşla sürgülü kapılar açıldı. Askerler selama durdu kapıda. Rütbesini hatırlamadığım bir subay karşıladı ve makamına götürdü. Rüzgârlı bir havaydı, hafifçe de yağmur atıştırmaktaydı.

"Bak size kimi getirdim. Bu benim talebem", deyip omzuma elini attı. Birlikte oturacağımız yere kadar yürüdük, sonra oturduk.

Komutana o kadar heyecanla anlatıyordu ki Çarşambayı, koroyu, güzel sesli talebeleri... Birkaç kez Komutan araya girip ne ikram edelim efendim dediyse de; o, heyecanlı hararetli konuşma arasında duymadı bile! Nihayet içecek söylendi. Komutana, *"Şimdi burada buna bir şeyler oku-*

talım bir dinleyin bakalım, benim talebemi beğenecek misiniz.” dedi

Komutan çekimser bir eda ile sağına soluna bakındı burada mı dercesine... Sonra Kaymakam: *“Tabii tabii, hadi başla, oku; ezan, sala hangisini istersen.”* dedi. Orada bir ezan okudum huşu ile dinledi. “Şimdi biz çıkıyoruz. Cuma namazında -ismini söylediği camide- Ezan, Sala okuyacak. Mutlaka gelin.” dedi. Komutanın *“Emredersiniz Efendim”*, cevabıyla ayrıldık Garnizondan.

Sala vaktine az kalmıştı. Caminin yanında durduk, şoföre imama söyle salayı okumasın bir misafir var o okuyacak dedi. Sonra Kaymakamlık Konağı'na geçip abdest alıp camiye geldik.

Önce Sala okudum cami avlusunda. Sala bitene kadar bekledi ve dinledi, “uzun uzun oku” demişti üstelik. Ardından ezan vakti ezanı okudum. Sonra iç ezan, kamet, tesbihat, nihayet pek de adet olmadığı halde Cuma günleri mihrabiye okunması... Kulağıma eğildi “Birazda Kur'an oku” dedi. Yanımızdaki müezzine de imama işaret etmesini söyledi. İmam duayı kapatmadı ve Kuran okudum bir müddet. Müezzinlik mahfilinde yanımdaydı.

Kur'an okurken kaldığım her seste, asma kararda ve cümle sonu kararlarında melodi ile beni takip ediyor ve mırıldanıyordu.

Cuma namazı sonu çoğu daire amirlerinden esnaftan kişiler gelip hoşladılar, tebrik ettiler. Yanı başımda; *“İşte bu Çarşambalı benim talebem, hani size bahsediyordum”* diye tebrikleliyordu herkesle...

İzin istedim. Lakin göndermedi beni. “Pazar akşam gidersin kal burada” dedi. İki gece Kaymakam Konağı'nda kaldım.

Onun kendine mahsus dostları vardı. İnce ruhlu adamlar, sanatkâr ruhlu, mûsikî bilen ya da seven, öyle makamı sulistimal edecek tarzda kimseler değildi. Onlarla beni buluşturup eserler okutuyordu. Bazen kendisi okuyordu, bazen de şarkılar söylüyordu klasik müzik repertuarından...

Akşam geç saatte konağa geldiğimizde ise her iki akşam kendi elleri ile sıkma meyve suyu ikram etmesi de hiç unutamayacağım bir lezzetti.

Sohbetimiz içinde en derinden etkilendiği şey; Çarşamba'ya dair benim serüvenimle ilgili anlattığım şeylerdi. Koroya dâhil oluşumun hikâyesini anlatmıştım ilk kez. Geç vakte kadar dinleyip hayretler içinde kalmıştı.

Hem hocam, hem mülki amir, hem de yaşça aramızda epey fark olmasına rağmen, müthiş bir olgunluk içinde benimle vakit geçirdi ve gözünden hiçbir şey kaçırmadan tüm ayrıntıları sordu, konuştu.

Birde tembihte bulundu;

“Sen bu yolu hiç bırakma. Çok yakıyorsun.” dedi.

Bu, benim için bu günde hala korumaya ve taşımaya çalıştığım tarihi bir miras ve hem çok kıymetli bir vasiyetti.

Bu ziyaretim, “iyi ki gitmişim” diyeceğim son ziyaretti. Bir daha görüşmek nasip olmadı maalesef...

Şile görevinden sonra Keşan (1993-1996) da vazife almış yine bir dostunun düğününe katılmak için geldiği Şile'de erken denilecek yaşta vefat etmişti.

Kendisine rahmet diliyorum, kabri nur ile dolsun, mekânı cennet olsun.

Yıllar Sonra

Aradan yıllar geçmişti. Ben artık musiki tahsil etmiş, beste çalışmalarını başlamış ve musiki camiasında belirli bir yere gelmişim. Altmış kadar arşivlik albüm çalışması, TV ve radyo programları, konserler birbiri ardınca geliyordu.

Tâ ki; bu olayı 2015 yılında İstanbul'da yine bir konserimiz sonrasında sohbet etme imkânı bulduğum Saraydüzü Kaymakamı Şair Yusuf ÖZBEY Beyefendi ile bir kısmını paylaştığımda, kendisi bunun kaleme alınmasında çok fayda gördüğünü belirttiler. Bunun üzerine hafızamdakileri mümkün olduğunca toplamaya ve özetlemeye gayret ettim. Bu vesile ile kendisine çok teşekkür ediyorum.

Yine Yusuf Bey marifeti ile Günalp Bey'in en son görev yaptığı yer olan Şile Kaymakamı Salih YÜCE Beyefendi yardımı ile Kaymakam Günalp Varol'un Şile Çavuş mezarlığındaki kabrine ulaşmış olduk. Kendisine ve çalışma arkadaşlarına şükranlarımı arz ederim.

Kaymakam Günalp Varol'un 1982-1984 yılları arasında Edirne Uzunköprü'de vazifeli olduğunda Çarşamba'dakinin benzeri gibi, ancak daha küçük çaplı bir çalışmayı burada yaptığı bilgisini de o dönem İmam Hatip Lisesi Müdürü olan Ali SÜZEN Bey'den teyit ettim.

1987-1993 yılları arasında Şile'de görevli kalmış ve Şileyi çok sevmiş Kaymakam Günalp Varol. Kabrinin bu sebeple burada olmasını istemiştir. Yine büyük katkılarının olduğu İmrendere Köyü Camii'nin adı “Günalp Varol Camisi” olarak isimlendirilmiştir.